

**SPRAWOZDANIE Z WYSTĄPIENIA PREZESA TOWARZYSTWA
POLSKO-BRAZYLIJSKIEGO**

Statement by the President of the Polish-Brazilian Society

Prezes Stanisław Pawliszewski, współorganizator sympozjum, podziękował gościom za obecność na sympozjum i sesji naukowej z okazji 95 rocznicy ustanowienia stosunków dyplomatycznych między Polską a Brazylią, zorganizowanym przez Centrum Studiów Latinoamerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego i Towarzystwo Polsko-Brazylijskie we współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych oraz Ambasadą Federacyjnej Republiki Brazylii.

Mówca serdecznie podziękował ambasadorowi Brazylii J.E. Alfredo Leoniemu oraz pani Karolinie Cemce – zastępcy dyrektora Departamentu Ameryki Ministerstwa Spraw Zagranicznych za wsparcie finansowe, które umożliwiło realizację obecnego przedsięwzięcia.

Prezes wyraził zadowolenie, że stosunki między Polską i Brazylią rozwijają się bardzo dobrze we wszystkich dziedzinach: politycznej, gospodarczej, kulturalnej i naukowej. Potwierdzeniem tego jest oficjalna wizyta wiceprezydenta Federacyjnej Republiki Brazylii Michela Temera, któremu towarzyszyła grupa ministrów rządu federalnego, spotkania wiceprezydenta Temera z przedstawicielami najwyższych władz polskich oraz Forum Gospodarcze, które miały miejsce 17 września 2015 roku w Warszawie.

Podkreślił również, że za pięć lat, w maju 2020 roku, przypadnie 100-lecie ustanowienia stosunków dyplomatycznych między Polską i Brazylią. Tak ważna rocznica zasługuje na uroczyste jej upamiętnienie w obu krajach, co będzie wymagało podjęcia odpowiednio wcześniej działań na płaszczyźnie państwowej z obu stron, aby przygotować odpowiednio uroczysty program obchodów w obu krajach.

Współorganizator dzisiejszego sympozjum – Towarzystwo Polsko-Brazylijskie, powstało w listopadzie 1929 roku, czyli niecałe dziesięć lat po ustanowieniu stosunków dyplomatycznych. Towarzystwo Polsko-Brazylijskie, dzięki zaangażowaniu wielu pokoleń Polaków, wnosi wkład w rozwój stosunków między obu krajami oraz przyczynia się do popularyzacji w społeczeństwie polskim więzi łączących oba narody. Towarzystwo jest jedyną organizacją społeczną o tak długiej historii popularyzującą wiedzę o Brazylii, o stosunkach polsko-brazylijskich i o Polonii brazylijskiej w różnych środowiskach społeczeństwa polskiego.

Inicjatorzy powołania Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego, które pierwotnie nazywało się Towarzystwem Brazylijsko-Polskim im. Ruy Barbosy w Warszawie przywiązywali duże znaczenie do jego roli w umacnianiu więzi między obu narodami i państwami.

Świadczy o tym fakt, że inicjatorem jego powołania był ówczesny marszałek Senatu RP, prof. Julian Szymański, który wiele lat spędził w Brazylii oraz że założycielskie zebranie odbyło się w sali Senatu RP w listopadzie 1929 roku i uczestniczyło w nim wiele wybitnych osobistości, m.in. prof. Józef Siemiradzki, poseł Brazylii w Warszawie Alcibiades Peçanha, pisarz Wacław Sieroszewski.

Powołanie Towarzystwa Brazylijsko-Polskiego im. Ruy Barbosy w Warszawie miało na celu intensyfikację kontaktów między obu krajami, zwłaszcza ze względu na wielusettyśieczną emigrację polską w Brazylii. Ocenia się, że w Brazylii żyje ok. 1,5 mln Brazylijczyków polskiego pochodzenia; Brazylia, obok Stanów Zjednoczonych, posiada najliczniejszą grupę obywateli pochodzenia polskiego.

Brazylia była pierwszym krajem Ameryki Łacińskiej, który już w sierpniu 1918 roku uznało zjednoczoną i niepodległą Polskę, a stosunki dyplomatyczne zostały ustanowione 27 maja 1920 roku.

W okresie międzywojennym działalność Towarzystwa koncentrowała się na budowaniu kontaktów między środowiskami kulturalnymi i naukowymi, mając na uwadze docieranie do społeczności emigracji polskiej w tym kraju, a także umacnianie więzi między społeczeństwami obu krajów oraz rozwój kontaktów handlowych między nimi.

Prezes Towarzystwa, prof. Julian Szymański, w uznaniu swych zasług na rzecz przyjaźni z Brazylią, został w 1934 roku odznaczony przez rząd Brazylii Krzyżem Wielkim Narodowego Orderu Krzyża Południa.

W okresie po drugiej wojnie światowej, dzięki inicjatywie prof. Juliana Szymańskiego, Towarzystwo wznowiło swą działalność jako Towarzystwo Polsko-Brazylijskie. W okresie powojennym do Towarzystwa należało wiele wybitnych osobistości, m.in. Julian Tuwim, który jako uchodźca wojenny przebywał w Rio de Janeiro od sierpnia 1940 do maja 1941 roku. Pracę nad poematem „Kwiaty polskie” rozpoczął pod koniec 1940 roku. Podziwiając piękno miasta, Julian Tuwim tworzył strofy „Kwiatów polskich”. Fascynację miastem poeta uwiecznił w wierszu, którego fragment jest przetłumaczony na język portugalski. Swój pobyt w Rio de Janeiro poeta uznał za „najcudowniejszą przygodę uchodźczą”.

Do Towarzystwa należeli także m.in. Michał Rusinek, autor wielu powieści, m.in. trylogii o słynnym Polaku, Krzysztofie Arciszewskim, który w XVII wieku jako dowódca wojsk holenderskich walczył z Hiszpanami i Portugalczykami w północno-wschodniej Brazylii.

Członkami władz Towarzystwa byli naukowcy i tłumacze dzieł literatury brazylijskiej na język polski, m.in. prof. dr hab. Marcin Kula, wybitny historyk z Uniwersytetu Warszawskiego, autor szeregu książek na temat Brazylii, m.in. *Historii Brazylii*, którego mieliśmy zaszczyt gościć na dzisiejszym sympozjum. Do Towarzystwa należała także prof. Janina Klawe z Uniwersytetu Warszawskiego, zasłużona tłumaczka dzieł wielu pisarzy brazylijskich na język polski.

Towarzystwo, wspólnie z dyrekcją Liceum im. Ruy Barbosy, organizowało spotkania z osobistościami brazylijskimi przebywającymi z wizytami w Polsce oraz z Brazylijczykami polskiego pochodzenia, o których mówił pan Wiesław Włodarski, dyrektor Liceum im. Ruy Barbosy.

Z okazji 500-lecia odkrycia Brazylii i 80-lecia ustanowienia stosunków dyplomatycznych między obu krajami w roku 2000, w Liceum im. Ruy Barbosy zorganizowano uroczyste spotkanie z udziałem ambasadora Brazylii Carlosa Alberto de Azevedo Pimentela i ówczesnego podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Radosława Sikorskiego.

Z okazji 80-lecia stosunków, dyplomatycznych między obu krajami, Towarzystwo w roku 2000, przygotowało wystawę „Brazylia i Polska, daleko, lecz blisko”, obrazującą historię stosunków między obu państwami.

Z okazji 75 rocznicy istnienia Towarzystwa, w listopadzie 2004 roku zorganizowano sympozjum pod honorowym patronatem ówczesnego ministra spraw zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza. Sympozjum zostało zorganizowane wspólnie przez Towarzystwo i Centrum Studiów Latinoamerykańskich UW. Uczestniczyli w nim m.in. ambasador Brazylii i wiceminister spraw zagranicznych. W roku 2004 Towarzystwo wspólnie z CESLA UW wydały tom wierszy pt. „Graniczne progi” Tomasza Łychowskiego, poety i malarza polonijnego mieszkającego w Rio de Janeiro.

Z okazji 85 rocznicy ustanowienia stosunków dyplomatycznych przygotowano wystawę „Polacy w Brazylii”. Była to polska wersja wystawy „Poloneses no Brasil”, przygotowanej przez prof. Henryka Siwierskiego z Uniwersytetu w Brasílii oraz grono Brazylijczyków polskiego pochodzenia.

W ramach obchodów 140 rocznicy emigracji polskiej do Brazylii, z inicjatywy Towarzystwa, w roku 2009 odbyło się posiedzenie Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą Senatu RP, z udziałem przewodniczącego Komisji senatora Andrzeja Persona, senatorów, ambasadora Brazylii Carlosa Alberto Simasa Magalhãesesa oraz przebywającej w Polsce grupy Brazylijczyków polskiego pochodzenia ze stanu Rio Grande do Sul.

Z okazji 90 rocznicy stosunków państwowych, w roku 2010 przygotowano wystawę „Polska i Brazylia bliższe niż się wydaje”, prezentowaną m.in. w gmachu

Sejmu RP. W otwarciu wystawy uczestniczyli m.in. wicemarszałek Sejmu Cezary Grabarczyk, ambasador Brazylii Jorge Geraldo Kadri, posłowie, przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych, innych ministerstw oraz organizacji kulturalnych i społecznych.

Z okazji 90-lecia śmierci Ruya Barbosy, orędownika sprawy niepodległości Polski i wielkiego przyjaciela Polaków, Centrum Studiów Latinoamerykańskich UW we współpracy z Towarzystwem zorganizowały symposium „Z historii Brazylii” w marcu 2013 roku, pod honorowym patronatem J.E. ambasadora Brazylii, Jorge Geraldo Kadriego. W symposium uczestniczyli m.in. ambasador Brazylii i dyrektor Departamentu Ameryki MSZ.

Ważnym wydarzeniem dla relacji Polski z państwami Ameryki Łacińskiej, zwłaszcza z Brazylią i Argentyną, był historyczny lot kpt. pil. Stanisława Skarżyńskiego z St. Louis w Senegal do Maceió w Brazylii, który odbył się 8 maja 1933 roku. Towarzystwo, wspólnie z Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, przygotowało z tej okazji, w maju 2013 roku, wystawę „Stanisław Skarżyński – historyczny lot przez Atlantyk 1933”. Wystawa, zainaugurowana w obecności syna bohatera lotu przez Atlantyk, mieszkającego na stałe w Londynie, Macieja Skarżyńskiego, była prezentowana w gmachu Senatu RP oraz m.in. w Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, w Dowództwie Lotnictwa Polskiego, Muzeum Politechniki Warszawskiej, w Galerii Uniwersytetu Warszawskiego oraz w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie.

Ostatnio Towarzystwo uruchomiło swą stronę internetową: www.polska-brazylia.wordpress.com. Tak, w skrócie, przedstawiały się główne kierunki i formy działalności Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego na rzecz rozwoju bliskich relacji między obu krajami oraz ich popularyzacji w społeczeństwie polskim, zwłaszcza wśród młodego pokolenia.

Stanisław Pawliszewski podziękował za bliską współpracę Dyrekcji Liceum Ogólnokształcącego im. Ruy Barbosy, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Ministerstwu Spraw Zagranicznych, Ambasadzie Brazylii, Centrum Studiów Latinoamerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego oraz wielu innym instytucjom w kraju i w Brazylii, jak również członkom Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego.

30 września 2015 roku

Stanisław PAWLISZEWSKI
Prezes Towarzystwo Polsko-Brazylijskiego